

Handlingsplan

för arbetet med Barnkonventionen inom

Region Jönköpings län

2016

Innehållsförteckning

1.	Inledning	2
2.	Bakgrund	2
2.1	Barnkonventionen i Region Jönköpings län	2
2.2	Barnkonventionen i framtiden	2
3.	Mål, målgrupp och syfte	2
4.	Begrepp	3
4.1	Barn	3
4.2	Barnets perspektiv.....	3
4.3	Barnperspektivet	3
4.4	Barnrättsperspektivet	3
4.5	Barnkompetens.....	3
4.6	Anhörig.....	4
4.7	Barnrättsombud	4
4.8	Intersektionellt perspektiv.....	4
4.9	Barndialogen.....	4
5.	Struktur för barnrättsarbetet	4
5.1	Organisation och genomförande.....	4
5.1	Webbplats för barnrättsarbetet	4
6.	Fokusområden	5
6.1	Utbildning och fortbildning.....	5
6.2	Barnrättsombud	5
6.3	Barns och ungas delaktighet.....	5
6.4	Barn som anhöriga	5
7.	Ansvar och roller	6
7.1	Regionstyrelsen.....	6
7.2	Regiondirektör och direktörer för regionens områden	7
7.3	Strategisk stödfunktion.....	7
7.4	Styrgrupp	7
7.5	Övergripande chefer (verksamhetschefer)	7
7.6	Barnrättsombud	8
7.7	Länkar	8

1. Inledning

Med ambitionen att Region Jönköpings län ska vara bästa platsen att växa upp på är handlingsplanen för barnrättsarbetet ett av de styrande dokument som utgör grunden att bygga vidare på för barns bästa i regionen. I de verksamheter som direkt möter barn är barnkompetens av stor vikt men även i de verksamheter som inte kommer i kontakt med barn påverkar arbetet barn direkt eller indirekt. Därför är innebörden i begreppen barnperspektiv och barnrättsperspektiv viktiga för alla medarbetare att sätta sig in i.

Denna reviderade handlingsplan är till för alla medarbetare i regionen för att omsätta Barnkonventionen i praktisk handling. Arbetsplatsträffar är lämpliga forum att ta upp frågorna på, göra målformuleringar och att sedan följa upp dessa kontinuerligt. Att göra barn delaktiga och lyssna på deras synpunkter och önskemål är en värdefull del i arbetet som skapar förutsättningar för ett tryggare, hälsosammare och rikare liv för barnen i regionen.

Barnbokslut som upprättas årligen ska ge en samlad bild av vilka satsningar som gjorts och vilka åtgärder som vidtagits. Det ska också ge en bild av de förbättringar som kan behöva genomföras.

Agneta Jansmyr
Regiondirektör

2. Bakgrund

2.1 Barnkonventionen i Region Jönköpings län

Arbetet med att införliva FN:s konvention för barnets rättigheter i regionens verksamheter beslutades i Landstingsfullmäktige år 2001. Det systematiska arbetet har funnits i budget och verksamhetsplaner från 2008. Detta innebär att alla verksamheter inom Region Jönköpings län ska införliva Barnkonventionen i styrande dokument och i uppföljande dokument visa på hur de omsatts i praktiken. Handlingsplan för barn och unga som upprättades år 2013 har fungerat som ett styrande dokument för verksamheterna och revideras i detta dokument.

2.2 Barnkonventionen i framtiden

FN:s barnrättskommitté har uppmanat Sverige att stärka barnkonventionens rättsliga ställning. Med direktiv från regeringen är en utredning genomförd för att barnkonventionen ska kunna bli svensk lag. Ett förslag till lag finns ute på remiss under 2016 och lagen beräknas träda i kraft under 2018. En av regeringens målsättningar är att Sverige ska vara ett av världens bästa länder att växa upp i. Beslutet om att Barnkonventionen ska bli lag är en viktig del av arbetet för att förverkliga det. En transformering av konventionen har redan skett inom Hälso- och sjukvårdslagen, Socialtjänstlagen, Patientlagen och Skollagen.

3. Mål, målgrupp och syfte

Den övergripande målsättningen är att samtliga medarbetare inom regionens verksamheter arbetar utifrån Barnkonventionen.

Målgrupp för planen är politiker och medarbetare inom Region Jönköpings län. Handlingsplanens syfte är att fungera som ett styrdokument där alla verksamheter har ansvar för att tillämpa Barnkonventionen inom sitt uppdrag.

4. Begrepp

4.1 Barn

Enligt Barnkonventionen är alla i åldern 0 till 18 år barn. Det är viktigt att uppmärksamma det unika, likheter och skillnader mellan barn i olika åldrar när det gäller behov och möjligheter. Respekt och skydd för det ofödda barnets hälsa och utveckling inkluderas även i regionens arbete avseende barnets rättigheter och gäller enligt svensk lag från 23:e graviditetsveckan.

4.2 Barnets perspektiv

Barnets perspektiv är det enskilda barnets åsikter, tankar och föreställningar om sin livssituation och de sammanhang han eller hon befinner sig i. Barnets perspektiv innebär att barnet självt blir lyssnat på och att det utifrån ålder och mognad ges möjlighet att få bidra med sina erfarenheter, synpunkter och förslag. Om det av speciella skäl inte är möjligt att göra detta, är det viktigt att hämta barnets åsikter i efterhand.

4.3 Barnperspektivet

Barnperspektivet innebär att en vuxen så långt som möjligt sätter sig in i ett barns situation och försöker se till barnets bästa. Det handlar också om att göra sitt bästa för att förstå och respektera barns erfarenheter, upplevelser, uppfattningar och handlingar.

4.4 Barnrättsperspektivet

Barnrättsperspektivet uttrycker skyldigheter att förverkliga barns rättigheter. Det är ingen personlig tolkning av vad som är bäst för barnet, utan barnets rättigheter som de är formulerade i barnkonventionen. Om åtgärder eller beslut bedöms få konsekvenser för barn ska hänsyn tas till de mänskliga rättigheter som barn har enligt Barnkonventionen. Att på så sätt säkerställa barnets rättigheter i åtgärder eller vid beslut som rör barn innebär att ha ett barnrättsperspektiv.

4.5 Barnkompetens

Barnkompetens är den specifika formella kompetens som krävs för respektive yrke inom hälso- och sjukvården och innefattar vetenskapligt grundade kunskaper om barns generella utveckling och behov samt sjukdomstillstånd men även innehåller social och praktisk förmåga att bemöta barn och föräldrar/närstående. Innefattar personalens förmåga att kunna kommunicera med barn och deras föräldrar/närstående, samt tilltro till att barnet själv kan beskriva sin situation och i vårdsammanhang sina besvär. Innebär en insikt om att barn i alla åldrar utifrån sin mognad ska vara med i utformandet av sin vård¹.

Barnkompetens har även den personal (ex. lärare, elevhälsopersonal) som arbetar inom regionens gymnasieskolor.

¹ Söderbäck, M.(red.) Barn och Ungas rätt i vården. Stiftelsen Allmänna Barnhuset 2010:3, s 48.

4.6 Anhörig

Med anhörig menas närstående till person/patient oavsett om personen/patienten är vuxen eller ett barn. Exempel på närstående är barn, vårdnadshavare/förälder, syskon, mor- och farföräldrar eller annan person som bor tillsammans med eller har stor betydelse för personen/patienten.

4.7 Barnrättsombud

Barnrättsombud utses av verksamhetens egen ledning och verkar på dess mandat. Uppdraget är att informera och stödja den egna verksamheten så att barnrättsarbetet blir aktivt och levande. Arbetet sker i samverkan mellan barnrättsombudet och dess närmsta chef för att få till stånd ett aktivt barnperspektiv och en god barnkompetens på kort och lång sikt.

4.8 Intersektionellt perspektiv

I barnkonventionen betonas det intersektionella perspektivet vilket innebär att hänsyn tas till etnicitet, kön, funktionsförmåga, socioekonomisk situation, trosuppfattning och sexuell läggning hos barnet. Detta påverkar barns livssituation och kan inverka både positivt och negativt i förverkligandet av deras mänskliga rättigheter. Perspektivet är en viktig del i det arbete som beskrivs i denna handlingsplan.

4.9 Barndialogen

Barndialogen är ett forum för utvecklings- och förbättringsarbete i samverkan mellan Region Jönköpings län, kommunerna i länet och externa organisationer. Barndialogen arbetar på uppdrag av Region Jönköpings län och kommunerna i Jönköpings län och utgår från Barnkonventionen med en helhetssyn på barns (0-18 år) livssituation. På Barndialogens hemsida finns arbetet med Barnkonventionen dokumenterad och med namn på samtliga barnrättsombud i regionen.

5. Struktur för barnrättsarbetet

5.1 Organisation och genomförande

Sedan regionbildningen 2015 leds barnrättsarbetet av en styrgrupp. Styrgruppen har representation från olika verksamheter. Handlingsplanen avser barnets rätt inom regionens samtliga verksamheter och även privata vårdgivare som har avtal med Region Jönköpings län. Handläggningen av det barnrättsstrategiska uppdraget vilar på Folkhälsa och sjukvårds utredare inom området barn och unga. I uppdraget ingår även deltagande i SKL:s nätverk för barnrättsarbetare inom region/landsting. Verksamhetscheferna är ytterst ansvariga men barnrättsombuden ska tillsammans med närmsta chefen bedriva barnrättsarbetet på respektive enhet.

Varje verksamhet ska i sitt styrdokument och uppföljningssystem årligen beskriva hur man bedriver barnrättsarbete enligt barnets perspektiv, barnperspektivet, barnrättsperspektivet och barnkompetens. Se punkt 4. Folkhälsa och sjukvård upprättar ett årligt barnbokslut.

5.2 Webbplats för barnrättsarbetet

På Barndialogens hemsida finns information, material och goda exempel där barnrättsarbetet i regionen presenteras. [Barnkonventionen](#)

6. Fokusområden

6.1 Utbildning och fortbildning

Politiker och medarbetare ska ha god kännedom om FN:s konvention om barnets mänskliga rättigheter. Kunskapsnivån ska vara av sådan art att det kan skapas förutsättningar i verksamheterna för att aktivt arbeta med barnets rättigheter.

Verksamhetsnära chefer och barnrättsombud ska ha så goda kunskaper om barnets rättigheter att de med det kan påverka det dagliga arbetet. Medarbetare som direkt och indirekt riktar sig till barn och unga ska ha ingående kunskaper om barnets rättigheter så att de kan omsätta sina kunskaper i konkret handling.

Utbildning och fortbildning ska årligen erbjudas politiker och medarbetare dels i form av grundläggande utbildning och dels i form av fördjupningsutbildning. Utbildning för nya barnrättsombud samt nätverksträffar med fortbildning för barnrättsombud erbjuds länsövergripande en gång per år.

6.2 Barnrättsombud

En metod i arbetet med att införliva Barnkonventionen är att verksamheterna har barnrättsombud. Barnrättsombud utses av verksamhetens egen ledning och verkar på dess mandat. Uppdraget är att informera och stödja den egna verksamheten så att barnrättsarbetet blir aktivt och levande. Arbetet sker i samverkan mellan barnrättsombudet och dess närmsta chef för att få till stånd ett aktivt barnperspektiv och en god barnkompetens på kort och lång sikt.

Ett barnrättsombud ska finnas på samtliga enheter inom regionen som på något sätt kommer i kontakt med barn och ungdomar: barn som patient, barn som närstående eller barn som invånare. Uppdraget fordrar tid att delta i utbildning och tid att initiera diskussioner och förslag i den egna verksamheten.

6.3 Barns och ungas delaktighet

Alla regionens verksamheter ska arbeta systematiskt med barns och ungas delaktighet och inflytande. Barn och unga ska ges förutsättningar att uttrycka sina åsikter. Alla ska för sin verksamhetsutvecklings räkning skaffa sig kunskap om barns åsikter och om hur de tar hand om barns åsikter. De ska också anpassa metoder och arbetssätt till barns och ungas förutsättningar.

6.4 Barn som anhöriga inom hälso- och sjukvården

Familjeformuläret är ett verktyg för personal inom hälso- och sjukvården för att synliggöra om patienter har minderåriga barn. Att utifrån den kunskapen säkerställa att dessa barn får information, råd och stöd som barnet kan behöva. Familjeformuläret ska användas med stöd av ²Hälso- och sjukvårdslagen, ³Patientsäkerhetslagen och ⁴Patientlagen utifrån barnets rätt till information och delaktighet.

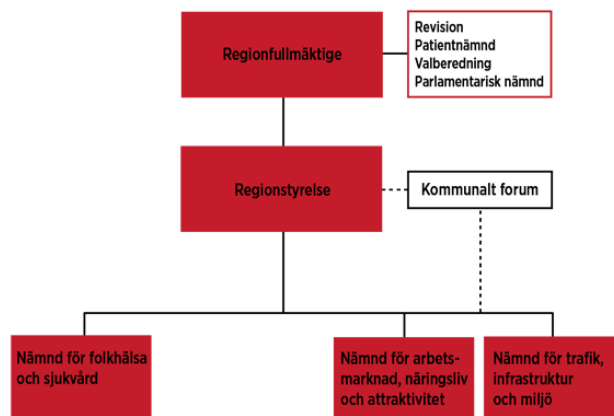
² Hälso- och sjukvårdslagen § 2g

³ Patientsäkerhetslagen SFS 2010:659 6 kap. 5 §

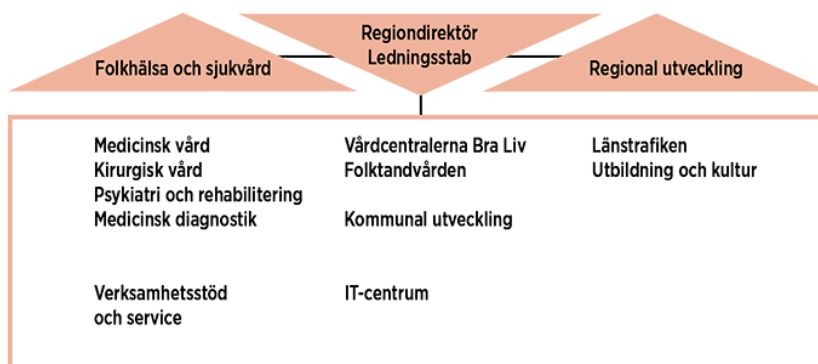
⁴ Patientlagen 2014:821

7. Ansvar och roller

Handlingsplanen gäller alla verksamma inom Region Jönköpings län både inom den politiska organisationen (figur 1) samt inom alla verksamheter (figur 2).

Figur 1. Politisk organisation

Figur 2. Verksamhetsorganisation

7.1 Regionstyrelsen

- Regionstyrelsen ska säkerställa att uppdraget utförs i linje med regionens budget och handlingsplan
- Säkerställa resultatet för uppdraget genom att tillföra de resurser som krävs för genomförandet
- Ansvara för beslut om förändringar i handlingsplanen

7.2 Regiondirektör och direktörer inom regionen

- Regiondirektören ansvarar för att uppdrag och tilldelade resurser fördelas i enlighet med regionens ordinarie rutiner samt intentioner mål och riktlinjer.
- Direktörer ansvarar för att skapa förutsättningar och möjliggöra för verksamheterna att arbeta i linje med handlingsplanen
- Regiondirektör och direktörer ansvarar för att efterhöra resultat och följa upp arbetet via budget- och verksamhetsplans styrprocess för planering, genomförande och uppföljning
- Direktörer ansvarar med stöd av Barnkonventionens styrgrupp för att erfarenheter och utvecklingsbehov inom barnrättsområdet återkopplas till regiondirektören och den politiska ledningen

7.3 Strategisk stödfunktion

Den strategiska stödfunktionen utgörs av Folkhälsa och sjukvårds utredare inom området barn och unga som har uppdraget att handlägga det barnrättsstrategiska arbetet.

- Vara sakkunnigt stöd till politik, regiondirektör, direktörer, verksamhetschefer, enhetschefer samt barnrättsombud.
- Informera och arrangera utbildningar i organisationen med särskilt ansvar för barnrättsombudens kompetensutveckling
- Stöd i utvecklingsarbete och metodutveckling inom barnrättsområdet
- Stöd i framtagande av styrande dokument avseende barnrättsfrågorna
- Omvärldsbevakning
- Regionens representant i nationella nätverk

7.4 Styrgrupp

- Vara en resurs för den strategiska stödfunktionen
- Ansvara för revidering av handlingsplanen år 2019 samt därefter vart fjärde år.

7.5 Verksamhetschefer och enhetschefer

- Ansvarar för att synliggöra och säkerställa att barnets rättigheter och barnperspektivet inklusive barnkompetens beaktas och formuleras i verksamhetsplanering, uppföljning samt avtal
- Ansvarar för att medarbetarna får kunskap om konventionen och dess tillämpning
- Ansvarar för att verksamhetens rutiner och arbetssätt beaktar barnets rättigheter

- Ansvarar för att ett eller flera barnrättsombud utses i verksamheten
- Skapa förutsättningar för verksamhetens barnrättsombud att utföra sitt uppdrag

7.6 Barnrättsombud

- Barnrättsombudet ska på uppdrag av och tillsammans med sin närmsta chef hålla barnperspektivet levande genom att informera och initiera aktiviteter avseende barnets rättigheter och barnperspektiv till ledning och medarbetare på den egna arbetsplatsen
- Synliggöra och vara drivande i utvecklingsområden om barnets rättigheter i verksamheten
- Uppdraget finns förtydligt på Barndialogen [Barnrättsombud](#)

7.7 Länkar

FN:s konvention om barnets rättigheter
www.regeringen.se

Barnombudsmannen
www.barnombudsmannen.se

Allmänna Barnhuset
www.allmannabarnhuset.se

Barndialogen
[Barndialogen](#)